

TRYGVE BRATTELI

Fyresdal Arbeiderlag 20. juni 1975.

(Manuskript. Utdrag.)

Norsk politisk miljø var lenge kjent for sin stabilitet, noe som gjorde vårt land som det meste av Norden til et av de mest rolige og framgangsrike områder i verden. I Norge var Det norske Arbeiderparti kjernen i denne stabilitet og fredelige utvikling. I de siste årene har andre trekk gjort seg gjeldende. Det har sammenheng med en betydelig politisk splittelse både til høyre og til venstre. Fra et noenlunde oversiktlig partisystem har vi fått en rekke mindre partier og småpartier.

Valget i 1973 førte til rystelser, og ga Stortinget en sammensetning som ikke gir grunnlaget for noen parlamentarisk flertallsregjering. Det er heller ikke flertall i dette storting for noen form av borgerlig regjering.

For Arbeiderpartiet er politikk også det å ta ansvar, og derfor har vi valgt å leve opp til den eneste foreliggende mulighet: en regjering av Arbeiderpartiet uten noe fast avtalt flertallsgrunnlag i Stortinget.

På det saklige plan har dette ikke gitt noe dårlig resultat, og vi skal med glede stille til regnskap for dette arbeide så vel foran valgene til høsten som til stortingsvalget i 1977.

Men Arbeiderpartiet er ikke alene om å ha politisk ansvar. Den nåværende regjering er henvist til i Stortinget å søke samarbeide fra sak til sak. En skal her ikke miste av syne at mange vedtak blir gjort av et enstemmig - eller et nesten enstemmig - Storting. Der det er dissenser, har vedtak blitt gjort med varierte grupperinger i et flertall. Annerledes kan det ikke være.

Annerledes behøver det heller ikke bli hvis de enkelte grupper i Stortinget opptrer som selvstendige partier. Om derimot grupper lager mer eller mindre kunstige blokker for å gjøre arbeidet i det nåværende Storting mest mulig vanskelig for regjeringen, kan det bli annerledes.

Det får tiden vise. Regjeringen og Arbeiderpartiet er åpen for et samarbeide på ethvert felt der de saklige forutsetninger kan legges til rette for det. Noen annen arbeidsform er ikke mulig i dagens Storting. I realiteten er det ikke noen annen mulighet for noe parti som er rede til å leve opp til sitt ansvar i en periode, som politisk er så pass komplisert at den kan være en fare for vår demokratiske livsform.

-----

Det er viktig for Arbeiderpartiet nå å sette fart i en aktiv politikk for familie og barn, slik denne er formet i vårt arbeidsprogram fra 1973.

Et av de sentrale punkter er formet slik:

"Samfunnet skal sikre alle barn betingelser for en oppvekst i trygghet. Utbygging av veiledning og støttetiltak for kvinner som har spesielle problemer i forbindelse med sitt svangerskap, slik at alle som ønsker det, kan føde sitt barn. Human og ensartet saksbehandling med adgang for kvinnen til selvbestemt svangerskapsavbrytelse i de første 12 uker av svangerskapet."

De to første setninger her gir det sentrale siktepunkt i Arbeiderpartiets politikk for familie og barn. Sikre alle barn en trygg oppvekst og sikre kvinnene vilkår som setter dem i stand til å møte en barnefødsel.

Den siste setningen fra programmet gjelder den situasjon som oppstår for kvinner som er blitt gravide, og som ikke ser seg i stand til å bære fram en fødsel.

Regjeringen har lagt fram for Stortinget en melding med et bredt program for å gjøre livet lettere og tryggere for familie og barn. Om dette program var det stort sett oppslutning fra et samlet Storting. Det er om dette arbeide kreftene nå må samles. Familiene - og særlig kvinnene - må få slike livsvilkår at en kan sterkt redusere antallet av kvinner som stilles i den tunge situasjon at spørsmålet

reiser seg for dem om de ser seg i stand til å føde et barn eller ikke. En kvinne skal kunne få sitt barn uten å møte uoverstigelige vansker, bekymringer og sorger. Det er samfunnets oppgave å hjelpe til med det. Derfor er det Regjeringens målsetting å bygge ut hjelpeordninger og et veiledningsapparat som kan gi vanskeligstilte kvinner all mulig hjelp. Men som den aller siste utvei skal det etter lovens regler være adgang til svangerskapsavbrott. Det vil gjelde i de tilfeller hvor kvinnen, trass i alle hjelpetiltak, likevel føler at hun ikke makter å bære barnet fram.

Debatten om svangerskapsavbrott har vært deprimerende og krenkende. Det er rettet sterke beskyldninger mot Arbeiderpartiet og Regjeringen. Det får vi tåle. Men langt verre er det at det i den opphissede debatt er kastet ut påstander og beskyldninger som har lagt tunge sten til byrden for mange kvinner som sannelig har vanskeligheter nok på forhånd.

En løser ikke noe samfunnsproblem eller moralsk problem ved å lukke øynene for virkeligheten. Med den ufysiske borgerlige propaganda som er ført i denne saken, må jeg ha rett til å peke på det som skjedde i de to siste perioder med borgerlig flertall i Stortinget og det meste av tiden med regjering av de fire daværende borgerlige partier. I de åtte år fra 1965 til 1973 økte tallet på innvilgede søknader om svangerskapsavbrytelse med over 10.000, fra vel

3.400 i 1965 til nær 13.700 i 1973. Innvilgelsesprosenten økte fra 73,3 % til 90 %. Dette var utviklingen i en periode da de borgerlige partier hadde flertallet i Stortinget og Regjeringen. Og da Kristelig Folkeparti det meste av tiden hadde den overordnede politiske ledelse av helsestellet, det vil si sosialministeren.

Dette er ikke en lett sak for noen. Jeg respekterer fullt ut dem som ut fra sitt religiøse og etiske syn har en annen holdning til spørsmålet om svangerskapsavbrytelse. Jeg har ikke den samme respekt for dem som søker å bygge opp en egen hellighet ved å kaste sten på tusener av kvinner som har hatt det vondt nok på forhånd.